

Підсумовуючи все вище сказане, можна зробити висновок, що інтерактивні методи навчання дозволяють підвищити якість освіти, створити стимули для активної участі учнів у навчанні, розвинути їх комунікативні навички та критичне мислення. Вони сприяють покращенню засвоєння навчального матеріалу та навичок самостійної роботи. Крім того, інтерактивні методи навчання сприяють розвитку учнівських навичок роботи в колективі, формуванню умінь висловлювати та аргументувати власну думку, а також приймати конструктивну критику.

Результати наукових досліджень та педагогічна практика переконливо свідчать про те, що інтерактивні методи навчання успішно застосовуються в педагогічній практиці. Вони сприяють підвищенню мотивації учнів до навчання, покращенню рівня засвоєння матеріалу та розвитку необхідних навичок.

Список використаних джерел

1. Алілуйко М. С., Гаврищак Г. Р. Інтерактивне навчання як запорука якісної професійної освіти. VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти». ТНПУ ім. В. Гнатюка, 20-21 квітня 2023 р. С.107-108.
2. Власій О., Дудка О., Стефанишин М. Інтерактивні технології як засіб підвищення ефективності навчання. Гірська школа українських Карпат, №23. 2020. С.128-132.
3. Дмитрієв Ю. О., Михайленко О. Ю. та Чаплінський А. П. Методи викладання при інтерактивному навчанні. Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Вип. 24, 2021. С.451-455.

Вікторія АПОНЧУК

ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ І ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПЕДАГОГІВ-НОВАТОРІВ

Педагогічна галузь завжди була на передових рубежах суспільного розвитку. Педагоги несуть відповідальність за формування майбутнього суспільства через виховання та навчання молодого покоління. Сучасний світ, з його стрімким розвитком технологій, змінами в соціокультурному середовищі і різноманітністю освітніх потреб, ставить перед педагогами виклики, на які потрібно відповідати. Рушійною силою у дидактичному процесі виступають педагоги-новатори.

Однак, поняття «педагог-новатор» вимагає розгляду та уточнення. Хто такі педагоги-новатори, і чим вони відрізняються від інших вчителів? Які прийоми навчання та форми організації навчально-виховного процесу вони використовують? Які результати досягаються завдяки їхній діяльності? Ці питання стають актуальними в контексті підготовки учителів середньої школи та розвитку освіти загалом.

Новатор – це спеціаліст, який приймає та практично реалізує передові підходи в своїй галузі діяльності. Новаторство в українській освіті було викликано суспільним розвитком та бажанням вчителів з різних галузей покращити навчання та виховання. Це стосується особливо вчителів математики, фізики, літератури, мови, образотворчого мистецтва та початкових класів. Новаторський досвід відрізняється своєю оригінальністю та новаторським підходом. Інновації можуть бути об'єктивними або суб'єктивними. Об'єктивний досвід означає, що він базується на експериментальних дослідженнях, і новаторський досвід може бути оцінений за оригінальністю та

покращенням форм, методів та засобів навчання та виховання через творчий підхід [1, с. 378].

Вчитель-новатор завжди знаходиться в творчому пошуку, він постійно поповнює свій досвід новими формами, методами та прийомами, що підвищують ефективність навчально-виховного процесу.

У ХХ столітті українське педагогічне новаторство розвивалося в рамках радянської системи освіти. Слід зазначити важливі концепції гуманістичної педагогіки В. Сухомлинського та унікальну педагогічну систему колективного виховання А. Макаренка. У 1970-1980-х роках також вирізнялись педагоги-новатори, такі як В. Шаталов, С. Лисенкова, М. Щетинін та інші. Однак їхній педагогічний досвід і методики були обмежено використані в Україні, недооцінені або навіть критично сприймалися, що призвело до необхідності пошуку визнання за кордоном [1, с. 378].

Дослідження педагогічних надбань педагогів-новаторів відкриває широкий простір для розуміння, яким чином відбувається процес трансформації освіти та в яких напрямках вони вносять інновації в педагогічну практику. Щоб розкрити ці аспекти, необхідно детальніше дослідити які конкретні прийоми та форми організації навчально-виховного процесу вони застосовують.

Педагоги-новатори віддають перевагу використанню інтерактивних методів навчання, таких як ситуативне моделювання (створення навчального процесу через інтеграцію учнів у гру), колективне навчання (застосування методів, таких як «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Метод Прес», «Карусель», «Навчаючи - учусь», «Два, чотири – всі разом» і т.д.) та кооперативне навчання (праця у парах або групах). Під час проведення таких уроків основна мета - зацікавити учнів предметом, сприяти розвитку активної життєвої позиції та творчих здібностей. Одночасно, це сприяє покращенню мовлення та когнітивних навичок, створюючи ситуацію успіху, де кожен учень відчуває себе комфортно, сприяючи його особистісному розвитку. У цьому контексті вчитель виступає у ролі друга та допомагає учням.

З використанням інтерактивних методів, крім підвищення рівня знань, розвиваються і логічне мислення, зв'язне мовлення, пам'ять, увага, здатність до самостійного пошуку інформації, самоаналізу та аналізу думок інших. Учні навчаються давати короткі та зрозумілі відповіді, активно слухати один одного, поважати думки однокласників, розвивається навичка спілкування в групі та взаємодопомоги. Все це призводить до збільшення мотивації для навчання та зацікавлення у вивченні предмету [2, с. 131].

Педагоги-новатори використовують також нетрадиційні форми організації навчально-виховного процесу, такі як:

1. Уроки-подорожі – це уроки, які проводяться в тематичному та незвичному для дітей місці, наприклад, в музеї, на природі, в театрі. Уроки-подорожі дозволяють учням побачити матеріал в живому вигляді, запам'ятати його краще.

2. Уроки-конференції – це уроки, на яких учні виступають з доповідями, обговорюють актуальні проблеми. Уроки-конференції розвивають у учнів навички публічних виступів, вміння аргументувати свою точку зору.

3. Уроки-конкурси – це уроки, на яких учні змагаються між собою в знанні матеріалу, в творчих завданнях. Уроки-конкурси допомагають учням краще засвоїти матеріал, розвивають їх творчі здібності.

4. Уроки-практикуми – це уроки, на яких учні виконують практичні завдання, застосовують отримані знання на практиці. Уроки-практикуми допомагають учням краще зрозуміти матеріал, розвивають їх практичні навички [3].

В умовах реформування сучасної системи середньої освіти потребує подальшого вивчення та використання на практиці педагогічний досвід всесвітньо відомого вітчизняного педагога-новатора В.О. Сухомлинського. З плином часів педагогічна

спадщина В. О. Сухомлинського є актуальною і сьогодні. Педагог-новатор залишив у спадок неоціненний досвід.

Свого часу В. Сухомлинський теоретично відпрацьовував і практично втілював у життя новаторські форми, методи навчання, а саме:

Ігрові прийоми – В. О. Сухомлинський вважав, що гра - це природний стан дитини, і що за допомогою гри можна досягти великих успіхів у навчанні та вихованні.

Проблемні ситуації – В. О. Сухомлинський вважав, що проблемні ситуації активізують розумову діяльність учнів, стимулюють їх до самостійного пошуку відповідей на поставлені питання.

Метод проектів – В. О. Сухомлинський вважав, що метод проектів дозволяє учням самостійно освоювати нові знання, вирішувати практичні завдання, впроваджувати свої ідеї.

Метод дослідницької роботи – В. О. Сухомлинський вважав, що метод дослідницької роботи дозволяє учням самостійно проводити дослідження, отримувати нові знання, розвивати свої пізнавальні інтереси.

Метод групової роботи – В. О. Сухомлинський вважав, що метод групової роботи дозволяє учням працювати в команді, обмінюватися ідеями, розвивати свої комунікативні навички [4].

Щодо інших українських педагогів-новаторів слід відмітити таких:

1. В. Ф. Шаталов – розробив систему навчання, яка базується на принципах колективної взаємодопомоги, індивідуального підходу до учнів.

2. Н. М. Палтишев – розробив систему навчання, яка базується на принципах особистісно-орієнтованого підходу, використання інформаційних технологій.

3. Є.Н. Ільїн – розробив систему навчання, яка базується на принципах гуманізму, творчості, самостійності учнів.

4. Піскарьова Ольга Володимирівна – розробила систему навчання, яка базується на принципах особистісно-орієнтованого підходу, використання проектного навчання.

5. Скрипник Світлана Володимирівна – розробила систему навчання, яка базується на принципах інтерактивного навчання, використання цифрових освітніх ресурсів.

6. Гурін Надія Вікторівна – розробила систему навчання, яка базується на принципах технологій дистанційного навчання, використання штучного інтелекту [5].

Результатом інноваційних процесів має бути використання новаторських підходів, як теоретичних, так і практичних, які виникають завдяки взаємодії теорії та практики. Це відзначає значення управлінських заходів у створенні, апробації та впровадженні педагогічних нововведень. Важливою стає не лише їхнє теоретичне формулювання, але і практична реалізація [6].

Для досягнення успіху в педагогічній діяльності, педагоги-новатори активно використовують технології ситуативного моделювання, колективного навчання та кооперативного навчання. Вони створюють стимулююче навчальне середовище, де учні не лише набувають знань, а й розвивають навички самостійного аналізу, співпраці та критичного мислення. Ці педагоги виконують важливу роль у розвитку освіти та підготовці молодого покоління до викликів сучасного світу.

Отже, педагоги-новатори представляють собою важливий елемент у системі освіти, оскільки вони активно застосовують інноваційні підходи до навчання та виховання. Вони відрізняються від інших вчителів застосуванням інтерактивних методів навчання, стимулюючими активну участь учнів, розвиваючи їх критичне мислення та навички співпраці. Інновації, впроваджені педагогами-новаторами, сприяють якісному покращенню навчання та виховання, роблячи їх більш цікавими та результативними.

Список використаних джерел

1. Марусечко І. П. Ретроспектива становлення новаторської педагогіки в Україні. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2016. Вип. 140. С. 377-380.
2. Пилипчук Н. С. Інтерактивні методи навчання в початковій школі. Навчання і виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: актуальні питання теорії і методики : збірник науково-методичних праць у 2 ч. / За заг. ред. О. О. Максимової, М. А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець. 2016. Ч.2. С.129-132.
3. Пашкуляк М. А. Нетрадиційні форми та методи навчання в початковій школі як рушійні сили освітніх інновацій: кваліфікаційна робота. Мукачево: МДУ. 2019. 83 с.
4. Юр'єва К. А. Педагог, новатор, гуманіст: погляд з відстані часу (до 100-річчя з дня народження ВО Сухомлинського). *Український світ у наукових парадигмах: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків: ХІФТ. 2018. Вип. 5. С.107-112.
5. Педагоги-новатори. Національна академія педагогічних наук України. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені в. О. Сухомлинського. Дата звернення 24.10.2023.
6. Білик Н. І., Старовойтова, М. Ю. Педагог-новатор–важливий важіль оптимізації системи неперервної освіти. *Імідж сучасного педагога*. №5 (206) 2022. С. 5-9.

Мілена ХИЖА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сучасна система освіти в Україні вимагає реформування та удосконалення, адже учні змінюються, а це вимагає інноваційних підходів до теорії і практики навчання та виховання в цілому. Школі, в свою чергу, необхідно удосконалювати навчально-виховний процес, через виклики часу. У закладі вищої освіти необхідно змінювати підготовку майбутніх педагогів, для взаємодії із сучасними здобувачами освіти.

Зараз ця проблема стоїть гостро як ніколи, адже час з кожним роком йде швидше, і все дуже стрімко змінюється. Сучасному учителю необхідно бути не лише професійно підготовленим, але і пристосовуватися до зовнішніх змін. Наприклад, бути готовим продовжувати надавати знання учням у період епідемії, пандемії та війни. Раніше майбутнім вчителям не потрібні були такі навички, адже стрімких змін у суспільстві, які впливали на навчальний процес не ставалося. У вищій школі необхідно готувати студентів до різного розвитку подій, щоб вони були навчені працювати в нестандартних умовах, та могли надавати якісні знання у різних ситуаціях.

Різні зовнішні чинники непоправно впливають на навчальний процес, змінюють його, вимагають інноваційних підходів в освітній діяльності. Будь-які нововведення породжують відкриті питання та проблеми, з якими доводиться стикатися у дидактичному процесі. Майбутнім вчителям необхідно, уже, навчаючись на вчителя, працювати із прогалинами сьогодення, щоб бути обізнаним, і готовим до майбутніх ситуацій у взаємодії з учнями. Вони потребують вивчення та нового підходу до вирішення дидактичних проблем. Учителю важливо вміти оперативно реагувати на різні аспекти роботи з якими він не стикався раніше.

Проблема надмірного використання учнями смартфона є однією з них. П'ятнадцять років тому такого роду тема взагалі не піднімалася, адже телефон не був у